

DE SPELERS OP DE **LEDMARKT IN BELGIË**

Groeien in tijden van led

De Belgische lampenproducenten hebben het moeilijk. West-Vlaams ledesign neemt de fakkel over. Knowhow en een efficiënte organisatie compenseren de Belgische handicaps. "2018 wordt het jaar van de doorbraak." *Bruno Leijnse, fotografie Emy Elleboog en Karel Duerinckx*

“Iedereen heeft het tegenwoordig over *human centric lighting*”, zegt Eddy Snauwaert, de key account-manager retail van Trilux Benelux. Hij verwijst naar de trend om met slimme lichtsystemen het welbehagen te verhogen. Ledtechnologie zorgt voor een regenboog aan nieuwe mogelijkheden. Dat gaat gepaard met prijsdalingen, die volgens Cebeo, de grootste Belgische distributeur van elektrisch materiaal, rond 30 procent per jaar liggen voor ledlampen en ledtoestellen. Parallele import uit Oost-Europa speelt daarin een rol, maar ook de opkomst van Chinese merken, zoals LEDvance en Opplé.

Het dwingt de verlichtingsproducenten meer omzet in systemen te zoeken. “Lampen worden minder belangrijk. Het belang van toestellen stijgt en lichtbeheerpakketten zullen dat nog versterken”, voorspelt An Moors, divisie-manager verlichting van Cebeo. “2018 wordt het jaar van de doorbraak”, voorspelt ze. Hoe staat het met de Belgische lichtindustrie in die ledrevolutie?

Exit in Turnhout

Arbeiders van Feilo Sylvania breken de fabriek in Tienen af, met een verlies van 150 banen. In Turnhout wachten de werknemers van Philips Lighting op de volgende onheilstijd, ergens in november. De omzet uit hun energie-

efficiënte hogedrukgasontladingslampen (HID) voor straat-, winkel-, stadion- en theaterverlichting daalde vorig jaar met 10 procent tot 164 miljoen euro. Projectorlampen, hun tweede specialiteit, brachten nog 18 miljoen op (-17%). Ironisch genoeg verdient Turnhout minder aan die projectorlampen, omdat de fabriek voor de groep op een zogenoemde kosten-plusbasis produceert: hoe efficiënter, hoe minder inkomsten. Vorig jaar vertrokken er volgens vakbondscijfers 152 werknemers (-16%).

Philips Lighting, dat binnenkort een nieuwe naam moet krijgen, vrijwaart in zijn lampendivisie zo de sappige

soms een plusplunt – en in de verlichting van sportvelden.

Dramatische achteruitgang

De neergang van de Belgische lampenproducenten weegt zwaar in de cijfers van Agoria over de sector. Een handvol grote leden in de verlichtingsindustrie haalt samen nog maar de helft van de omzet van tien jaar geleden, al was er de voorbije twee jaar een licht herstel. De toegevoegde waarde van een staal van 23 Agoria-bedrijven verminderde in die periode met meer dan de helft.

Ondertussen scheidt de interieurontwerper Yves Pauwels in Asse een

“Lampen worden minder belangrijk. Het belang van toestellen stijgt en lichtbeheerpakketten zullen dat nog versterken” - An Moors, Cebeo

bedrijfswinstmarge van bijna 22 procent. De ontslagen bewegen zich in de lijn van de omzet, die in het eerste semester nog eens met 18 procent is gedaald in de lampendivisie van de groep, meldde Philips. De vestiging in Turnhout rapporteerde in 2016 nog een groei in tuinbouwtoepassingen – de warmte van de HID-lampen is daar

mooie meerwaarde met creaties zoals de Tetris-armaturen, waarin een ledstrip de lichtbron is. Onder het merk Falluce maakt Pauwels het liefst originele armaturen met standaard fittingen, in het verleden al uit houten lepels, vouwmeters en zelfs rubberen peertjes, en tegenwoordig vooral uit staal.

“Armaturen met ingebouwde leds laat ➤



PETER AMELOOT
"De geïntegreerde
productieketen is een
van de ingrediënten
van het succes."

➤ ik over aan specialisten zoals Delta Light, Wever & Ducré en Modular”, zegt Pauwels.

Licht uit West-Vlaanderen

Die drie West-Vlaamse trendsetters in decoratieve en architecturale verlichting zorgden mee voor de optimistische stemming op de Lichtdag Groen Licht Vlaanderen, waarmee het Laboratorium voor Lichttechnologie van de UGent deze week zijn twintigjarige bestaan vierde.

Bart Maeyens, de algemeen manager van Modular Lighting Instruments in Roeselare, claimt dat zijn bedrijf nooit meer waarde heeft gecreëerd dan vandaag. “Ledcomponenten zijn niet de meest bepalende factor voor de kostprijs van een armatuur. Vroeger sloeg je ook je lampen en je voedingen in bij Philips, Osram, GE en andere bedrijven. Je wist zelfs niet helemaal waar ze vandaan kwamen. Dat weten we vandaag beter dan ooit. Alle merken bouwen met die componenten hun eigen lampen en toestellen. De knowhow zit bij de actieve spelers. Je moet een ledplatform kiezen, een koeling en een lampsysteem ontwikkelen, een keuze maken voor een optisch systeem en daar een design rond bouwen. Je hebt kosten voor grondstoffen en verwerking, elektronica, ontwerp, matrijzen, montage, certificatie, dienstverlening en marketing. De vraag is waar Belgische bedrijven die kosten maken. Bij ons zitten de aansturing en de uitvoering hoofdzakelijk in België.” De toegevoegde waarde hoeft dus niet naar Azië te verdwijnen.

Marktstudies onderstrepen het relatieve belang van de ledproductie, die nu vrijwel uitsluitend in Azië en meer en meer in China zit. Optech Consulting schatte de wereldlichtmarkt in 2015 op 115 miljard dollar, armaturen inbegrepen. Slechts 17 procent daarvan waren leds en ledverpakkingen.

Zichtbaarheid op de cijfers van Modular, dat nu de Business Group Modular van Philips Lighting vormt, ontbreekt door de opeenvolgende reorganisaties bij Philips. De Belgische Modular-vennootschap publiceerde in 2016 een dalende omzet van 33,5 miljoen en een krimp van het aantal

gewerkte uren met 4 procent. Philips Lighting Belgium antwoordde niet binnen de deadline op vragen naar de presentaties van zijn Business Group Home in

België, het vroegere Massive, met design van consumentenarmaturen en onder meer de elf Belgische Light Gallery-winkels.

“Ledcomponenten zijn niet de meest bepalende factor voor de kostprijs van een armatuur”

Bart Maeyens, Modular Lighting Instruments



YVES PAUWELS
“Armaturen met ingebouwde leds laat ik aan specialisten over.”

De ster van Delta Light

Wel duidelijk is de vooruitgang van het financieel stevige familiebedrijf Delta Light in Gullegem. Dat won vorig jaar geconsolideerd 11 procent omzet tot 87 miljoen euro. Drie kwart van de omzet komt uit de export via een wereldwijde reeks filialen. De werkgelegenheid bij de eigen vennootschappen steeg met 21 procent tot 333 voltijdsequivalenten. “Ook dit jaar groeien we goed”, zegt manager Peter Ameloot. Hij noemt het uitgebreide gamma, het goed afgewerkte design en de vlotte levertijden als de belangrijkste succesfactoren van zijn bedrijf. Delta Light investeerde in een geautomatiseerd magazijn voor zijn eindproducten en werkt zowel voor de residentiële markt als voor horeca, winkels, showrooms en “het betere kantoor”. De distributie loopt via voorschrijvers en groothandels met eigen lichtadviseurs, zoals Cebeo (Sonepar) en Rexel.

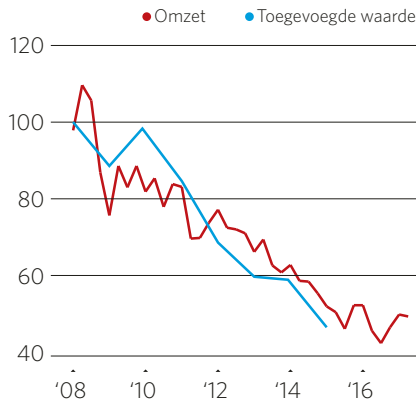
Delta Light nam in 2016 meer dan veertig extra arbeiders in dienst, met ook een forse stijging bij de bedienden. “Onze ontwikkelingsafdeling bestaat nu uit dertig mensen. Wij assembleren veel zelf”, zegt Ameloot. De reden zijn de toegenomen keuzemogelijkheden die de ledtechnologie voor de klant meebrengen. “Plannen wordt moeilijk. Je moet je daarnaar organiseren, en minder eindproducten en meer componenten in voorraad leggen. Dan moet je een snel apparaat hebben om alles te monteren.” De ledmodules, die komen van fabrikanten zoals Nichia, Bridgelux, Citizen, Sharp en Osram, noteren in dollar. Dat levert Delta Light nu een voordeel op, maar eind vorig jaar niet.

“De ledmodules worden kleiner, maar je moet speciale houders gebruiken om ze vast te zetten”, zegt Ameloot. “De extra kosten zijn dikwijls hoger dan de daling van de ledprijs. Dat de leds aldoor goedkoper worden, heeft nog geen impact. De prestaties worden beter, maar het is zoals met computers: of ze een instructie in 1 nanoseconde of in 0,95 nanoseconden uitvoeren, merk je nog nauwelijks. Voor ons telt de kwaliteit van het licht, eerder dan de hoeveelheid.”

De groep heeft begin dit jaar een participatie genomen in Integratech uit

VERDUISTERING

Oude bedrijven hebben het moeilijk



Bron: Agoria*, 23 bedrijven (waaronder Philips)
Agoria zegt bijna 90 procent van de markt te vertegenwoordigen

Scherpenheuvel, een aanbieder van functionele ledverlichting voor de professionele installateur en voor kantoor-, gebouw- en industrieverlichting. “In 2017 groeien we met 40 procent naar een omzet van 13 miljoen euro”, verzekert stichter-zaakvoerder Celle Van Genechten. De productie onder de eigen Integratech-brand gebeurt in het Chinese Shenzhen.

Mooie, zichtbare plaatsen

Korte levertijden liggen ook mee aan de basis van de groei bij Wever & Ducré in Roeselare, dat vanaf 2011 een doorstart maakte onder de vleugels van het Oostenrijkse high-endmerk XAL, zegt verkoopdirecteur Nathalie Lagae. Dat de voorraden daardoor oplopen, neemt Wever & Ducré erbij. Het bedrijf richt zich met warme, cosy designs en een “goede prijs-kwaliteitverhouding” op de residentiële markt en op horeca-inrichting. Met een duwtje van de goede conjunctuur in de rug steeg de niet-geconsolideerde omzet in het vorige boekjaar (tot 30 april) met 35 procent tot 21,4 miljoen, volgens Lagae. “We blijven ook dit jaar in dezelfde orde groeien.” 70 procent van de omzet komt uit de export.

Met steun van XAL heeft Wever & Ducré dochtervennootschappen met eigen showrooms op “mooie, zichtbare plaatsen in Londen, Parijs, Hongkong

en Keulen”, aldus Lagae. De Belgen profiteren mee van de zeventig man sterke onderzoeks- en ontwikkelingsgroep van XAL en ze hebben in twee jaar ongeveer twintig extra banen gecreëerd. “Onze toegevoegde waarde stijgt. Dingen die we vroeger uitbesteedden, zoals lakken en frezen, doen we nu intern. Dat geeft nog meer flexibiliteit en leidt tot meer succes.” Een lichtfabrikant van een vergelijkbare grootte, het Vaessen Industries-filiaal Kreon in Oplabbeek, bleef vorig jaar volgens de balans stabiel op ruim 21 miljoen euro.

De coup van ADB Safegate

De discrete Luikse Groupe Schröder, de wereldwijde specialist in openbare en sportstadionverlichting, is de grootste Belgische lichtfabrikant, met een geconsolideerde omzet van 427 miljoen euro. Schröder sloot vorig jaar zijn productie in Bornem en verminderde het aantal arbeiders wereldwijd. De directie gaf binnen de deadline geen commentaar op de daling van de groepsomzet met ruim 5 procent, of op de achteruitgang van de toegevoegde waarde met 11 procent.

Hoeveel waarde Europeanen kunnen toevoegen aan led, bewijst ADB Safegate in Zaventem, dat actief is in luchthavenverlichting. Volgens de Belgische balans tekende ADB Safegate vorig jaar een mooie groei op, zij het met minder personeel. In juli trok het vooral de aandacht met de spectaculaire overname door The Carlyle Group voor maar liefst 900 miljoen euro. Ook enkele Belgische managers van ADB Safegate profiteerden daarvan.

De ledmarkt zal niet blijven groeien met 18 procent per jaar, zoals Frost & Sullivan voor 2016 heeft geraamd. JP Morgan gaat nog uit van een groei boven 20 procent voor de ledbusiness van marktleider Philips Lighting, maar verwacht dat de ledmarkt al tegen 2020 stagneert of zelfs daalt. Leds gaan nu eenmaal tienduizenden uren mee en moeten veel minder worden vervangen. “Het is afwachten of de nieuwe verlichtingstechnologieën voldoende bijkomende markten scheppen om dat te compenseren”, schrijft het Europees technologieplatform Photonics 21. ©